

Svenska ESF-rådet 2010

...resan fortsätter

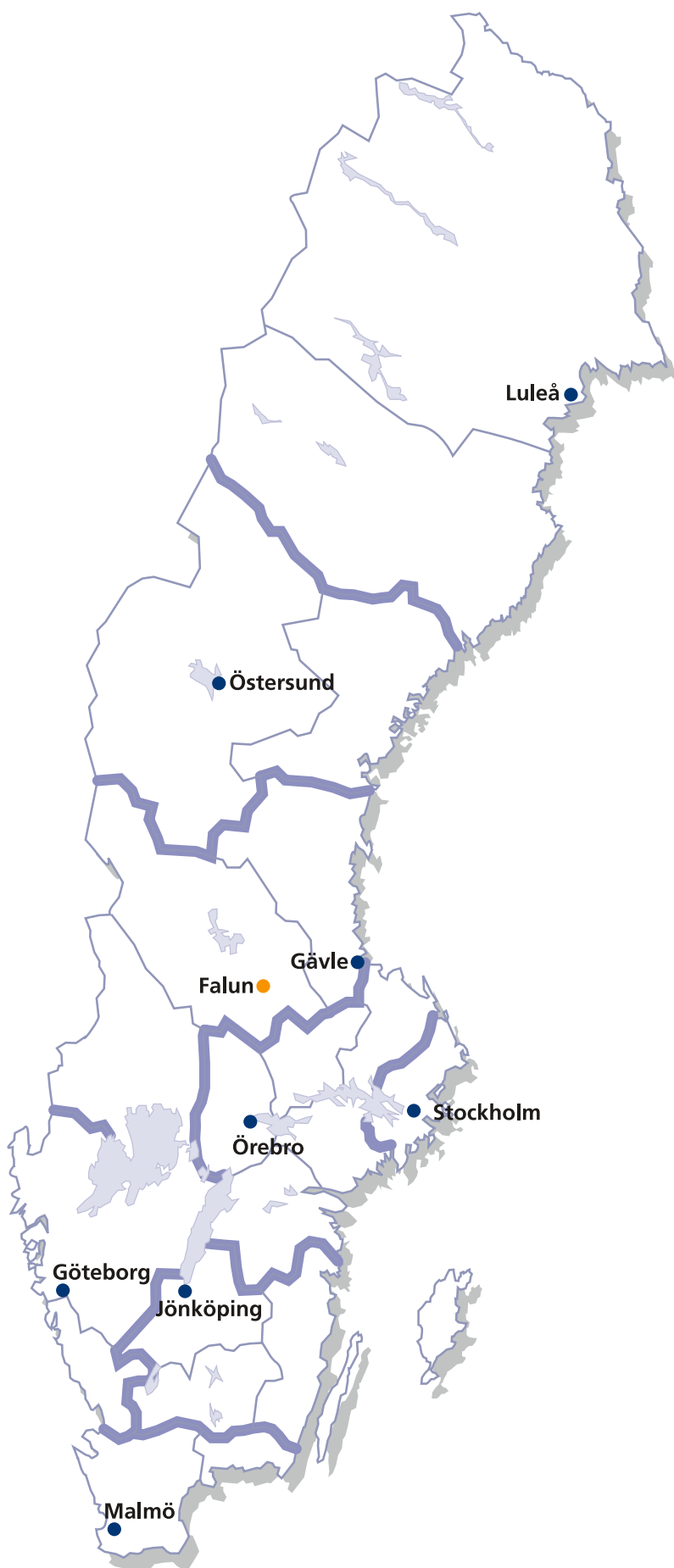
arbete och nya möjligheter för alla

A blurred, high-angle photograph of a diverse crowd of people walking in various directions. The image is intentionally out of focus, creating a sense of movement and a busy, public environment. The colors of the clothing are muted and soft, blending into the overall light, airy aesthetic of the page.

Sveriges största folkrörelse

De här sidorna handlar om Sveriges största folkrörelse. Genom åren har över en miljon svenskar kompetensutvecklat sig inom ramen för ett Socialfondsprojekt. Tillsammans har vi skapat ett öppnare och mer jämställt arbetsliv. År 2007 inleddes den pågående programperioden. I sju år ska tusentals eldsjälarna och över 12 miljarder kronor föra arbetet vidare. Här presenterar vi några av alla de insatser som pågår över hela landet.

INNEHÅLL

04 En andra chans I Kalix hjälper EURRAC långtidssjukskrivna att hitta tillbaka till arbetsmarknaden.

06 Glödhet insats Efter att ha utsatts för stenkastning i miljonprogrammen satsar Malmös brandmän på mångfald.

08 Högtryck i sikte Den svenska gjuteribranschen föll tungt i krisen. Nu ger ny kompetens hopp om en andra stormaktstid.

10 Ett anständigt liv Den snabbt växande sociala ekonomin har äntligen fått fäste i Sverige.

12 Väg två till jobb ett Många unga har svårt att hitta in på arbetsmarknaden, vissa gör det inte alls. Nu får de en ny chans.

14 I krisens hjulspår Fordonsindustrins fall blev startskottet för en kompetensinsats med 3 500 deltagare.

16 Tala är guld För att möta ökade språkkrav inom äldreomsorgen skapar SpråkSam språkfrämjande miljöer på arbetsplatserna.

18 Grönt perspektiv I en hetsig tillvaro behöver människan stressfria zoner. Följ med till klosterinspireerade Vårsta Trädgård.

20 Europeiska integrationsfonden För bättre system för mottagning och integration av icke EU-medborgare i Sverige.

22 Temaåret 2010 Nu ska fattigdomen lyftas på den politiska dagordningen.

23 Det slutar inte här Känd från radio & TV.

Socialfonden 2007–2013 i siffror

Knappt tre år in i programperioden 2007–2013 pågår Socialfondsfinansierade projekt över hela Sverige. Så här ser statistiken ut till och med december 2009.

Antal beviljade projekt

Kompetensförsörjning: 870
Ökat arbetskraftsutbud: 487
Totalt: 1 357 projekt

Beviljade medel

Kompetensförsörjning: 1 514,6 mkr*
Ökat arbetskraftsutbud: 1 511 mkr
Totalt: 3 025,6 mkr
*varav 757,3 mkr nationell medfinansiering

Registrerade och planerade deltagare

Kompetensförsörjning: 151 560
Ökat arbetskraftsutbud: 63 397
Totalt: 214 957 deltagare

En andra chans

Landets långtidssjukskrivna befinner sig ofta i arbetsmarknadspolitikens centrum. I dag är det jobblinjen som gäller. Målen är högt satta. Å andra sidan tenderar kraven på resultat att skymma individen. Många upplever sig fösta i en gråzon mellan myndigheter. Därför sätts stort hopp till Kalix och EURRAC-projektet.

– Idén föddes av Hans Rönnlund, en funktionsnedsatt Kalixbo som själv upplevt bristen på samordning inom fordonsanpassning, och hur denna helt saknade koppling till arbetslivsriktad rehabilitering. Vi började titta på hur vi kunde samla kompetensen kring vårdtagaren och insåg att det första vi behövde var en skicklig koordinator, berättar projektledare Folke Bohman.

Ett telefonsamtal senare klev Stig Fogelquist på tåget, en veteran med 30 års erfarenhet av arbetsmarknadsinsatser på alla nivåer. På några få sammanträden övertygade han regionens

nyckelaktörer, ESF-rådet och Tillväxtverket om projektets nödvändighet. Hjulen var i rullning.

– Vi arbetar med människor som är långtidssjukskrivna, utförsäkrade och känner sig fösta likt boskap mellan olika instanser. Bara att någon samlar stödet, kortar beslutsvägarna och lyssnar till deras behov betyder oerhört mycket för den här gruppen, och halvvägs in i projektet går det bättre än vi ens vågat hoppas på, menar Stig Fogelquist.

Siffrorna talar sitt tydliga språk. Av de 55 personer som påbörjat projektet har ett 40-tal redan fått arbete,

börjat studera eller fått sjukpension. Deltagarnas respons sammanfattas i jag-tror-inte-det-här-är-möjligt, och nu väntar nya hoppfulla på att via samlad arbetslivsriktad rehabiliteringsprocess, körkortsbedömning och fordonsanpassning få en nystart i livet.

– Våra framgångar väcker intresse över hela landet. Flera kommuner har bett oss hjälpa dem starta liknande projekt, men just nu lägger vi allt krut på Kalix. Fast så snart vi får tid hoppar vi rakt i lejonkulan och satsar på Stockholm. Med lite envishet och jäklar anamma funkar den här idén överallt, säger Folke Bohman.

foto: EURRAC

Jobb i sikte

När resurserna samlas kring vårdtagarna växer också möjligheterna till effektivare rehabilitering och ett arbete. Kompletterande inslag som arbetsprövning, träning, resursanalys, kostrådgivning, floating och resurser som läkare, psykologer, chiropraktiker, arbetsterapeuter och arbetsförmedlare kan dessutom bidra till ett 10-tal nya arbetstillfällen, menar Folke Bohman.

foto: EURRAC

EURRAC, The European Rehab Racing Center, syftar till att skapa ett nationellt centrum för koordinerade insatser inom arbetslivsinriktad rehabilitering, fordonsanpassning, körkortstest och utveckling av hjälpmedel och nya träningsmetoder.

EURRAC – www.eurrac.se

Nya vägar

En oregistrerad, rullstolsburen deltagare inom projektet vill bli trafiklärare. Dessvärre saknar Försäkringskassan pengar till den nödvändiga fordonsanpassningen å 100 000 kronor. "Ska vi undvika ett nytt Fattig-Sverige måste vi klara att rikta blicken uppåt" menar deltagarkoordinator Stig Fogelquist som låter hälsa att sista ordet i frågan inte är sagt.

Glödhet insats

Sommaren 2008 skapade Jägersro brandstation stora rubriker över hela Sverige. Efter att en längre tid ha utsatts för stenkastning och hot vid uttryckningar i Malmös miljonprogram, vägrade brandmännen nu att ge sig in i vissa bostadsområden utan polis Eskort. Läget var ohållbart, och frågan klättrade snabbt på ledningens agenda.

– Vi insåg att bollen låg hos oss, att vi måste utveckla vårt mångfaldsarbete. Så med inspiration från Södertäljepolisens Spira-projekt började vi skissa på en utbildning för utomnordiska deltagare som skulle göra dem anställningsbara för oss, berättar Gunilla Jansson, projektledare vid Räddningstjänst Syd.

Idén beviljades 3,2 miljoner Socialfondskronor och Räddningstjänst Syd tog emot 180 intresseanmälningar. I strävan att forma en grupp som representerade miljonprogrammets demografi valdes ett team bestående av 24 ungdomar, 18 språk och 11 nationaliteter. Vid årsskiftet var bollen i rullning. Stor vikt lades vid kommunikation på alla plan, och resultaten lät inte vänta på sig.

– På kort tid har de här ungdomarna utträttat oerhört mycket. Utöver utbildningen har de med sin utåtriktade verksamhet vidgat vyerna i både miljonprogrammen och våra egna

“Vi delar gärna med oss av våra erfarenheter.”

led. Det har varit en stor förmån att få lära känna och arbeta med dem, fortsätter Gunilla Jansson.

Hösten 2009, med bara veckor kvar av utbildningen, är Räddningstjänst Syd i färd att anställa några av deltagarna.

Ytterligare några kan hoppas på arbete i närliggande regioner. Och framför allt, stämningen i miljonprogrammen är betydligt lugnare. Framgången är ett faktum, och nu börjar fler aktörer tänka i liknande banor, senast att höra av sig var Malmöpolisens.

– Vi delar gärna med oss av våra erfarenheter, och några av de viktigaste är att samla engagerat folk i projektet, arbeta hårt med intern förankring, och sist men inte minst, utnyttja det processtödd ESF-rådet erbjuder, det är guld värt!

foto: Stefanie Müller

Processtödd

Att få stöd ur Socialfonden förutsätter hänsyn till en rad aspekter. För att lotsa projekten rätt erbjuds kostnadsfritt processtödd inom Tillgänglighet, Jämställdhetsintegrering, Projektutveckling och Strategisk påverkan & lärande. Här ges expertråd i hur dessa perspektiv säkras en plats i ansökan och förblir en naturlig del i det fortsatta projektarbetet.

www.esf.se/processtod

Räddningstjänst Syd på nätet
www.rsyd.se/integrationsprojekt

Praktisk kommunikation

Vi åt lunch med eleverna och pratade bland annat om de senaste dagarnas händelser på Herrgården. Vi frågade vad de hade för förväntningar på brandmännen och fick svaret "Att de ska rädda våra liv". "Är det inte dumt att kasta sten på dem då?" undrade vi. Och det höll ju eleverna med om.

Victor Barrios projektbloggar om ett skolbesök

Bloggare Victor Barrios på plats vid Rosengårdsskolan i Malmö.

inSPIration

Integrations- och jämställdhetsprojektet Spira pågick 2005–2007 i Södertälje polis-mästardistrikt. 17 deltagare fick visstidsanställning i två år, möjlighet att komplettera sina gymnasiebetyg, samt en personlig coach med målet att få fast anställning inom polisen. Idag är tre färdiga poliser, fyra studerar på Polishögskolan och fem är civilanställda inom polisen. Hösten 2009 sprids satsningen över hela Stockholms län, nu med 70 deltagare.

Högtryck i sikte

År 2008 stod den svenska gjuteribranschen på topp. 8 000 anställda framställde nästan 400 000 ton gjutgods. Mindre än ett år senare är krisen fullständig. Produktionen är halverad och en tredjedel av personalen uppsagd. Nu sätts hoppet till kompetensinsatser och kunskapsintensiv produktutveckling.

foto: Patrik Svedberg

– Svensk gjuteriindustri domineras av små, familjeägda företag med runt 25-50 anställda, men trots krisen har i princip alla överlevt. Å andra sidan krävs fortfarande krafttag, framför allt i form av kompetensutveckling. Därför var ett Socialfondsprojekt precis den injektion branschen behövde, säger Conny Gustavsson, projektledare vid Svenska Gjuteriföreningen.

Projektet Kompetensutveckling Gjuterier förlades till Småland, gjuterivärldens centrum räknat per capita. Kunskapsbehoven kartlades och snart satt de första gjutarna i skolbänken.

– Med tio företag i ryggen kunde

vi dels förhandla till oss lägre priser hos svenska kunskapsförmedlare, dels flyga in en lärare från en pressgjuteriskola i Schweiz. Dessvärre kunde vi som projektägare inte använda vår egen resurs, Skandinaviska Gjuteriskolan, vilket förmodligen kapat priserna ytterligare.

Projektet har även bidragit till att utveckla en valideringsmetod där 300 flervalsfrågor snabbt klarlägger den svarandes yrkeskompetens. På fyra timmar skapas en tydlig vägvisare mot rätt företag eller utbildning – ett koncept som redan anammats av Arbetsförmedlingen och Regionförbundet Jönköpings Län i syfte att använda idén

i en valideringsportal för bland annat nyanlända invandrare.

– Själva analyserar vi just nu projektresultaten och kan se att vi nått våra mål. Dessutom har branschen önskemål om en andra projektomgång, så vi har redan lämnat in en ny ansökan där kopplingen validering och kompetensutveckling tas tillvara ännu tydligare.

Och ny kunskap lär behövas. Krisen har gjort Sverige till ett lågprisland i gjuterivärlden och allt tyder på en ny storhetstid med början 2010. Utan allt fackfolk som tvingats lämna branschen kommer kompetensutveckling att vara det enda sättet att klara produktionen.

foto: Sina Skerfving

Jämställt

Projektet har ägnat stor uppmärksamhet åt att öka antalet kvinnor i en mansdominerad bransch. Bland annat har flera tunga lyft eliminerats via automatisering av vissa produktionsmoment där kvinnor kan anställas som processoperatörer och programmerare.

foto: Patrik Svedberg

Nya nätverk En av projektets målsättningar var att skapa nya affärsdrivande nätverk inom branschen. 2010 marknadsför sig sex företag i en gemensam monter vid världens största pressgjuterimässa i Nürnberg, vilket beskrivs som en direkt spin off-effekt av projektet.

Svenska Gjuteriföreningen – www.swereaswecast.se

Flyttat fokus

Att svenska gjuterier drabbats så hårt av finanskrisen förklaras till stor del av dess starka koppling till fordonsindustrin, vilken hittills köpt nästan 70 procent av allt svenskt gjutgods. Med ny kunskap kan fokus flyttas till nya kunskapsintensiva och högt förädlade produkter.

Ett anständigt liv

På kontinenten omfattar det sociala företagandet över sex miljoner anställda. I Sverige har intresset varit svalare, men nu har denna snabbt växande marknadsgren fått fäste även på våra breddgrader. Vid frontlinjen verkar Värmlandskooperativen och Socialfondsprojektet Socialt Företagande.

– I ett samtal kom en grupp kommunalråd fram till att minskat utanförskap var nyckeln till tillväxt. På följdfrågan hur många av deras hemkommuner som nämnde detta i sin lokala tillväxtplan var svaret noll. Med andra ord finns insikten där, nu gäller det att omsätta den i handling, säger Leif Tyrén, verksamhetsledare på Värmlandskooperativen.

Genom åren har han bidragit till att bygga upp flera sociala företag – vilket betyder att de ägs och drivs av dess delägare, har både affärsmässiga och sociala mål samt investerar överskottet i verksamheten – och fler ska det bli.

– Just nu driver vi och elva kommuner projektet Socialt Företagande.

Totalt deltar 170 personer som i dag är långt från arbetsmarknaden, men innan projekttidens slut är målet att de ska ha startat minst sju nya sociala företag, fortsätter Leif Tyrén.

Metoden, ett upplägg i fyra faser, är utformad av Värmlandskooperativen. I fas ett tar deltagaren makten över sin tillvaro, därpå följer en reflektionsfas kring ambitioner och vägval, vilket i sin tur utgör grund för den affärsplan som utvecklas i fas tre och förverkligas i fas fyra.

– Självklart går det inte alltid på räls. Ibland måste vi vara tuffa mot deltagarna och ifrågasätta deras motiv till att befinna sig i utanförskap. Lika viktigt är att samhället visar engagemang.

När Torsbys kommunalråd, Värmlands landshövding och ESF-rådets generaldirektör Åsa Lindh tar sig tid att möta deltagarna ger det en enorm boost åt stukade självförtroenden.

Tidigt 2010 räknar deltagarna i Grums med att lansera sitt företag, Torsbygruppen ligger inte långt efter. Den samhällsekonomiska nyttan räknas i sju-siffriga belopp per företagare och år. Den mänskliga vinsten är långt större än så.

”Självklart går det inte alltid på räls.”

foto: Värmlandskooperativen

Brett spektrum

Projektdeltagarnas affärsidéer bygger, liksom de flesta andra entreprenörers, på erfarenheter och intressen. Några exempel på verksamheter där sociala företag etablerat sig är Bed & Breakfast, bilverkstäder, affärer, caféer och djurdagis.

Socialt Företagande på nätet
www.varmland.coop/socialForetagande.php

Alternativ finansiering

Projektet Socialt Företagande finansieras helt och hållet av Svenska ESF-rådet, Region Värmland och de elva kommunerna. Att inte vara beroende av deltagarfinansiering skapar stabilitet, trygghet och kontinuitet, menar Leif Tyrén.

Digital spridning

Projektet Socialt Företagande har samlat sina metoder och erfarenheter på en CD. Skivan ska ge blivande gruppledare en manual till en utbildning om 24 tillfällen å tre timmar. Lanseringen inför representeranter från Sveriges alla Coompanionkontor möttes av "våldigt bra respons".

Väg två till jobb ett

Sveriges unga når arbetsmarknaden i allt högre åldrar. Några av dem når den inte alls. Långtidsarbetslösheten bland ungdomar sprider sig och med den en allt dystrare framtidssyn. Plötsligt är risken för utslagning i unga år en realitet. Samhället står inför en stor utmaning som kräver extraordinära åtgärder.

– I dag finns en stor grupp ungdomar som lever under tuffa förhållanden. Många har hoppat av skolan utan att lyckas hitta arbete. Snart hamnar de i utanförskap och får luckor i samhällsorienteringen. Några av dem vi träffar är i stort sett ovetande om vad vissa vanliga yrken innebär, berättar projektkoordinator Mia Ström.

Från kontoret i Örebro överblickar hon NUEVO, fem mellansvenska kommuners satsning på att utveckla nya metoder att ge långtidsarbetslösa 18–29-åringar fäste på arbetsmarknaden. Totalt ska 500 ungdomar delta i projektet. Målet är att coacha hälften av dem till arbete eller studier.

– Eftersom unga väntar allt längre med att börja arbeta har vi valt en högre åldersgräns. I dagsläget är

vår genomsnittsdeltagare 23 år, har försörjningsstöd och lever i en situation där vi ofta får börja med att helt enkelt få upp dem på banan, fortsätter Mia Ström.

Grunden för NUEVO är att låta

“För att lyckas måste vi anpassa oss till individ och förutsättningar.”

deltagarens behov forma verksamhetens utveckling på såväl ett individuellt som ett övergripande plan. Mellan varje vägledare och deltagare skapas

en relation och personliga mål som tillåts ta den tid och de resurser som krävs. Det innebär att de fem kommunerna i viss mån skiljer sig i val av aktiviteter och samarbetspartner.

– För att lyckas måste vi anpassa oss till individ och förutsättningar. Alltså prövar varje kommun sina egna vägar. Bli det fel backar man, är det rätt går man vidare. Parallellt för vi en kontinuerlig dialog där vi lyssnar och lär av varandra. Längre fram kommer vi att skapa en gemensam grund som anger riktningen för framtida insatser, säger Mia Ström.

Med två år kvar av projektet återstår en lång väg att gå, men att de första 39 deltagarna redan tagit steget vidare till arbete och studier tyder på att kompassen hittat rätt.

NUEVO

I NUEVO ingår Norrköping, Eskilstuna, Uppsala, Västerås och Örebro kommun. I varje kommun deltar 100 ungdomar i åldrarna 18–29 år. Deltagarna fördelas jämnt mellan könen. Sex av sju har försörjningsstöd, en av sju är inskriven hos Arbetsförmedlingen.

NUEVO på nätet
www.nuevoprojektet.se

Stort intresse

NUEVO uppmärksammas redan utanför hemkommunerna. I Göteborgsregionen ser en kommun över möjligheten att starta en liknande verksamhet, temagruppen Unga i arbetslivet förbereder ett studiebesök och i vår presenteras projektet vid en konferens i regi av SKL.

Ord på vägen

I en tidig utvärdering av NUEVO berättar några av deltagarna att de "får vara just den de är", "lär sig bättra på sin självkänsla och självförtroende", "känner trygghet i projektet" och "upplever tillit till vägledarna".

I krisens hjulspår

Hösten 2008 drog lågkonjunkturen in över Sverige och den tekniktunga Göteborgsregionen drabbades hårt. Snart var den jättelika fordonsindustrin i gungning. I svallvågorna som uppstod drogs underleverantörsleden med. Plötsligt var uppsägningar och varsel vardagsmat. Snabba insatser blev nödvändiga.

foto: C. Ulling

– I samma veva utlyste ESF-rådet i Västsverige Socialfondsmedel och Business Region Göteborg fick i uppdrag av ett antal samverkanspartner att koordinera ett ansökningsarbete. En styrgrupp bildades som i sin tur valde att lägga det operativa arbetet på Göteborgsregionens Kommunalförbund eftersom uppdraget var en regional angelägenhet, berättar projektledare Magnus Kallenberg.

Nu sattes fokus på behovsstyrd utbildning. Genom att låta företagens efterfrågan ta ut riktningen skulle krisen utnyttjas till att bygga en kompetensbank för framtida

regional konkurrenskraft. Ambitionerna växte, och då stöd beviljades till kompetensutveckling för 3 500 uppsagda, varslade och anställda i riskzonen blev VästKraft det största Socialfondsprojektet i Västsverige.

– I VästKraft samverkar Arbetsförmedlingen, Business Region Göteborg, IF Metall, LO, Sveriges Ingenjörer, Teknikföretagen, Trygghetsrådet och Unionen. Det är nio stora aktörer som ska samsas på banan, och hittills går det väldigt smidigt. Alla lyssnar och vill hjälpa, vilket förmodligen även kan bidra till att på sikt stärka de regionala nätverken, menar Magnus Kallenberg.

Åtta månader in i projektet är kartläggningen av teknikbranschens framtida kompetensbehov i full gång och de första utbildningarna har redan startat. VästKraft har dessutom genomfört en upphandling och tecknat ramavtal med 19 utbildningsleverantörer.

– Just upphandlingarna har varit det enda gruset i maskineriet. Istället för att kunna använda oss av parternas befintliga ramavtal tvingades vi börja från noll, men efter en hektisk period är vi i fas och följeforskarna är på plats. Företagens respons är mycket positiv och vi är redo att gå vidare!

foto: Hans Luthman

Följeforskning

Följeforskning innebär att externa fölieforskare utvärderar ett projekt fortlöpande från start till mål. Syftet är att projekten bättre ska styra mot angivna mål och att stärka lärandet projekten emellan. Följeforskare ska agera bollplank, ge råd, dokumentera hur projektet fortskrider och rapportera resultat till projektägaren. Läs mer på www.tillvaxtverket.se

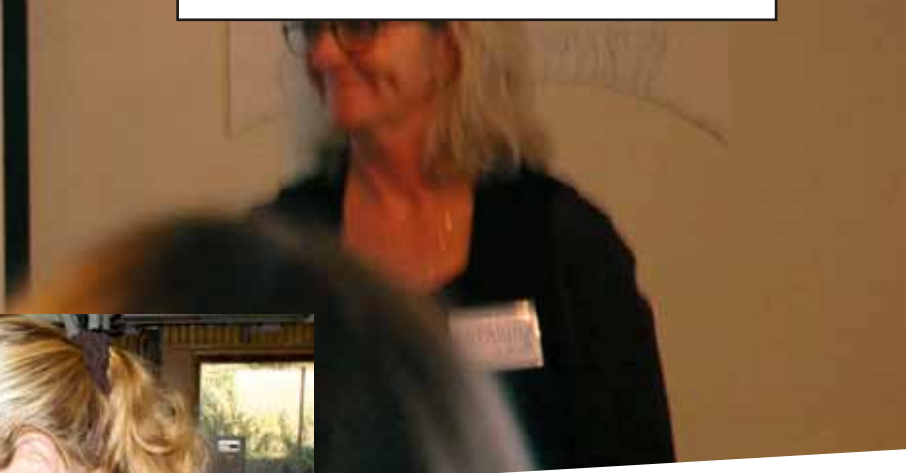

foto: Kajsa Olsson

Fleraktörsprojekt VästKraft är ett fleraktörsprojekt, det vill säga: "Ett projekt där flera aktörer samverkar för att de har ett gemensamt intresse av projektet, till exempel en branschorganisation, ett antal företag och en myndighet". Till fleraktörsprojektets fördelar hör kostnadseffektiv administration, bredare kompetensutbyten och nya samarbetsformer.

VästKraft – www.vastkraft.org

Kreativ kommunikation

Ett centralt inslag i Socialfondens värld är kommunikation. Först när erfarenheter och slutsatser sprids på bred front ger de full verkan. De flesta metoder är tillåtna och ett kreativt exempel är just VästKraft, som använt det sociala nätverket Facebook till såväl en förstudie som löpande informationsinsatser.

Tala är guld

Inom vård och omsorg är förmågan att förstå och göra sig förstådd ett måste, inte minst i relationen till äldre vårdtagare. I dag har mer än hälften av all personal i Stockholms läns äldreomsorg annat modersmål än svenska, vilket gör det nödvändigt att utveckla arbetsplatserna till språkfrämjande miljöer.

– Omsorgen om äldre och funktionsnedsatta i Stockholm saknade under 90-talet arbetskraft. Flera praktikanter fick fast anställning mer eller mindre oavsett språkkunskap. Nu när kraven ökar på att tala och skriva svenska riskerar många kompetenta medarbetare att slås ut. Alltså måste vi ge dem verktygen att utveckla sin svenska till en för yrket tillräcklig nivå, säger Kerstin Sjösvärd vid Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum.

I två år projektleder hon SpråkSam, en satsning på att skapa språkfrämjande miljöer vid omsorgsarbetsplatser i Stockholms län – en strävan i linje med rönen om hur mycket chefers och kollegors engagemang betyder för språkutveckling.

– Ett stöttande och tillåtande klimat är oerhört viktigt, och vi vet att svensk personal ser invandrade kollegor som en tillgång. Att en viss frustration trots allt kan uppstå kring just

språkliga begränsningar bidrar snarare till att SpråkSam möts positivt. I projektet deltar 21 arbetsplatser och 300 anställda med annat modersmål än svenska. Kring dessa samverkar chefer, coacher, handledare, SFI-lärare,

”Ett stöttande och tillåtande klimat är oerhört viktigt.”

forskare och 1 200 kollegor i syfte att utveckla nya metoder att leda mångkulturella, språkutvecklande miljöer.

– Mixen av perspektiv och kompetens har gett stora mervinster. Inslaget av språk- och vårdpedagoger på arbetsplatserna betyder mycket, och just nu testas nya uppslag i allt från att lära sig skriva mötesprotokoll

till att våga fråga en extra gång när man inte förstår, fortsätter Kerstin Sjösvärd.

SpråkSams metoder väcker redan uppmärksamhet utanför de egna korridorerna. Vid mässor och konferenser lockar projektet stora skaror. I Göteborg och Malmö finns tankar på liknande verksamhet, och kanske ser vi här en del av lösningen på de stora behov av omsorgspersonal som väntas vid 2010-talets slut.

foto: Kattin Andersson

Nydiplomerad deltagare i SpråkSam.

Helt naturligt

ESF:s krav på att inkludera jämställdhet har inneburit att den aspekten fått en naturlig plats i SpråkSam, vilket i sin tur bidragit till flera viktiga iakttagelser, som att en kvinnodominerad kultur kan bli utestängande gentemot unga och män.

www.spraksam.se

Språkombud

En framgångsfaktor i SpråkSam är de två språkombud som på varje arbetsplats utses av enhetschefen. De genomgår en sex dagar lång utbildning och utgör, tillsammans med enhetschefen, en drivande kraft för språkutvecklingen på respektive arbetsplats.

Utbildning & arbete

Det påstås ofta att arbete är vägen till integration och mångfald. Vi hävdar att det krävs både arbete och utbildning. För att individerna ska kunna utvecklas och ta till sig ett nytt språk är det nödvändigt att båda dessa världar samverkar bättre, menar Kerstin Sjösvärd.

Grönt perspektiv

Allt sedan den babyloniska drottningen Amytis hängande trädgårdar har parker haft rogivande effekt på stressade sinnen. I synnerhet kyrkans kvinnor och män har varit skickliga på att ta vara på dess helande kraft. Nu för Vårsta Diakonigård traditionen in i 2010-talet med sin klosterinspirerade Vårsta Trädgård.

– Tillvaron snurrar allt fortare och vi får allt svårare att smälta det som sker omkring och i oss. Till sist är det nödvändigt att stanna upp och höja blicken. Till det behövs en frizon som ger möjlighet till stillhet och eftertanke. Därför har vi byggt Vårsta Trädgård, berättar Suzette Reher, projektsamordnare i Grön Helhet.

Hit, till Härnösands kustlinje, kommer långtidsarbetslösa, sjukskrivna och ungdomar som inte fått fäste på arbetsmarknaden. De befinner sig i en utsatt situation som föder både stress och osäkerhet. Många mår dåligt och behöver prata om sin situation.

– Här har både enskilda och gruppsamtal

framskjutna roller för att ge deltagarna möjlighet att förmedla sina tankar. Vi har även introducerat dagboken som en kanal att få utlopp för sina funderingar, vilken samtidigt är en bra metod att dokumentera den egna utvecklingen.

I Grön Helhet samarbetar Vårsta Diakonigård med landsting, kommun, Arbetsförmedling och länsstyrelse. Under projektet har Försäkringskassan anslutit, och i dag bedrivs nära samverkan i syfte att nå helhetsperspektiv kring individen.

– Att arbeta så tätt är en nyttig erfarenhet. Vi lär av varandra och hjälps åt att fokusera på det friska hos

deltagarna. Tillsammans skapar vi individuella handlingsplaner och aktiviteter som ska ge de här människorna kraft att gå vidare.

Tio månader in i projektet har många deltagare redan börjat arbeta eller studera, flera av dem har även hunnit återvända till Vårsta Trädgård för spontana besök.

– Det är en underbar känsla när personer som bara månader tillbaka knappt vågade ta i hand kommer tillbaka och berättar hur de fått sitt människovärde åter. Nu önskar jag bara att projektet får fortsätta att leva och utvecklas, säger Suzette Reher.

foto: Grön Helhet

En vanlig dag

Varje deltagare i Grön Helhet har sin individuella handlingsplan. Exempel på aktiviteter som genomförs är trädgårdsarbete, hantverk, utflykter och stresshantering. Fokus ligger på utomhusaktiviteter.

foto: Grön Helhet

Fortsatt forskning

Grön Helhet följs av en forskare från Mittuniversitetet som även kommer att delta i utvärderingen av verksamheten. Det är ett led i projektets ambition att sprida sina resultat och stimulera till fortsatt forskning inom området.

Grön Helhet – www.varsta.se/tradgard.shtml

Till bords

Vårsta trädgård består av fyra rum som innehåller kryddväxter, rosor, medicinalväxter samt grönsaker, bär och frukter. Här finns även ett växthus med fikon-, oliv- och citronträd. En del av det som odlas serveras i Vårsta Diakonigårds matsal.

Europeiska integrationsfonden

Svenska ESF-rådet förvaltar Europeiska integrationsfonden i syfte att förbättra systemen för mottagning och integration av tredjelandsmedborgare i Sverige. Integrationsfonden ingår i EU:s ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar, vars fokus på frågor om kulturmöten, religion, egenmakt, social integration och värdegrund gör det till ett viktigt komplement till Socialfonden och Flyktingfonden. Här presenterar vi ett urval av de projekt som finansieras av Integrationsfonden.

Förbättrad behandling av psykisk ohälsa hos tredjelandsmedborgare i Stockholm

Bedömning av psykisk ohälsa hos tredjelandsmedborgare försväras ofta av språkliga och kulturella hinder. För att ge grund för bättre bedömningar skapar Transkulturellt centrum just nu en manual kring kultur och kontext. Vårdpersonalen kommer därefter att utbildas i användning av materialet. Syftet är att ge Stockholms tredjelandsmedborgare bättre behandling vid psykisk sjukdom vilket på sikt kan ha stor betydelse för integrationsprocessen.

www.sls.sll.se/tc

Interkulturell dialog för hållbar utveckling i Södertälje

Knappast någon ifrågasätter mångfaldens enorma potential, utmaningen består i att ta till vara dess fulla kraft. I Södertälje kommun genomförs en satsning på att via ökad förmåga till interkulturell kommunikation påskynda invandrades integration i samhället. I detta syfte utbildas jobbcoacher i interkulturell dialog och kompetens, samtidigt som nya forum skapas för dialog och förståelse. På sikt ska den kompetens som tillgängliggörs förebygga framtida brist på arbetskraft och stärka Sveriges ställning som exportnation.

www.sodertalje.se

Meritportfölj/Kulturell kompetensutveckling – en förstudie

Blir SFI-undervisning mer effektiv och motiverande om elevernas framsteg dokumenteras i personliga meritportföljer? Det bedömer Komvux, SFI, Introduktionsenheten och Arbetsförmedlingen i Haninge kommun som skapat en modell för ökad samsyn och handeldarkompetens hos dem som arbetar med nyanlända anhöriginvandrare. I dag utbildas 20 medarbetare som därefter ska ta sin kunskap vidare till 80 SFI-elever. Målet är att på sikt förbättra språkundervisningen och ge ett instrument att bedöma individens kunskap.

www.temanyanlanda.se

Make an impact

Föräldrar har stor betydelse för hur barnet lyckas i skolan, inte minst för barn som nyligen anlant till Sverige. Alltså måste nyanlända föräldrar snabbare integreras och göras delaktiga i skolans kultur och arbete. I Göteborgs stad driver Biskopsgårdens stadsdelsförvaltning ett projekt i syfte att bättre ta vara på föräldrarnas erfarenheter vid introduktionen av nyanlända elever. Med workshops, föreläsningar och studiebesök ska multietniska skolor lära sig mer om vikten av ett interkulturellt förhållningssätt.

www.goteborg.se

2010
Europeiska året
för bekämpning
av fattigdom och
social utestängning

Temaåret 2010

– nu vi tar upp kampen mot fattigdomen

I dag lever 78 miljoner EU-medborgare under fattigdomsgränsen, många av dem är barn. Även i Sverige är barnfattigdomen utbredd. Allra mest i familjer där båda föräldrarna är utrikes födda. Det är dystra siffror, men än kan vi skapa en ljusare framtid.

År 2010 har av EU utsetts till **Europeiska året för bekämpning av fattigdom och social utestängning**.

Alla medlemsländer deltar med projekt och aktiviteter. I Sverige har Svenska ESF-rådet fått regeringens uppdrag att genomföra Temaåret 2010.

Temaåret syftar till att lyfta fattigdomsfrågan på den politiska dagordningen, en uppgift som fått ökad aktualitet genom den internationella lågkonjunkturen – skulle krisen få

långsiktiga konsekvenser för tillväxt och sysselsättning kommer de mest utsatta människorna sannolikt att drabbas hårdast.

Det svenska programmet för Temaåret 2010 har tre huvudmål:

Kunskaps- och opinionsbildning för att medvetandegöra allmänhet, politiker och beslutsfattare om fattigdom och social utestängning.

Mobilisering av och stöd till bland annat frivilligorganisationer och det

civila samhället samt ökad dialog mellan frivillig, offentlig och privat sektor.

Ge de berörda människorna röst och möjlighet att ta sig ur fattigdom och utanförskap.

Målen ska primärt uppnås genom tio delprojekt som i första hand genomförs av frivilligorganisationer och forskningsinstitut.

Läs mer om Temaåret 2010 på www.esf.se

Det slutar inte här

– svart på vitt om Svenska ESF-rådet

Svenska ESF-rådet har en framskjuten position i svenska media. Varje dag publiceras artiklar om nya ansökningsomgångar och projekt. Men även om satsningarna som inte blev av.

Journalistkåren har ett gott öga till Svenska ESF-rådet. Sedan den 1 januari 2008 har det publicerats över 2 500 artiklar och nyhetsinslag om hur Social- och Integrationsfondernas medel används. Så ska det vara. Bara under rådande programperiod finns tretton miljarder skäl att granska hur dessa, våra skattekonor utnyttjas.

Bevakningen är intensiv och bedrivs på bred front. Dagligen rapporteras om ansökningsomgångar, ansökningar och beviljade medel. Normalt är det glada tillrop. Men visst ser vi en och annan svart rubrik. I synnerhet de som beskriver förhoppningarna som inte infriades.

Å andra sidan får vi aldrig glömma att dessa båda fonder består av offentliga medel. Det är Svenska ESF-rådets skyldighet att säkerställa att varje ansökan uppfyller EU:s krav. Precis som journalistens uppdrag ofta är att rapportera ur ett lokalt perspektiv.

Svenska ESF-rådets pärmar med nyhetsklipp liknar i dag en karta över Medie-Sverige. Här finns utdrag från eter, nät och, i synnerhet, dagstidningar. Flitigast är landsortspressen. Kanske för att fondernas verkningar blir mer påtagliga utanför storstaden. När "Elva Ulricehamnsföretag får fyra miljoner kronor från EU-fond" avsätter

Ulricehamns Tidning en rad spalter. Men visst hittar fonderna in även i de stora drakarna. Nyligen fick projektet Matching Södertörn rejält tilltaget utrymme i Svenska Dagbladet.

En annan kanal där Svenska ESF-rådet ofta gästspelar är Sveriges Radios webbsida, knacka in "Socialfonden" i sökfunktionen och du belönas med en stunds intressant läsning. Men som du förstår finns det mer att hämta. Därför förmedlar vi varje dag det mesta och bästa från nyhetsbevakningen kring Social- och Integrationsfonderna samt Temaåret på vår webbplats www.esf.se.

arbete och nya möjligheter
för alla

Svenska ESF-rådet är en statlig myndighet med uppgift att förvalta Europeiska socialfonden och Europeiska integrationsfonden i Sverige. År 2010 genomför ESF-rådet även det Europeiska året för bekämpning av fattigdom och social utestängning.

År 2007–2013 fördelar ESF-rådet 6,5 miljarder kronor till projekt som främjar kompetensutveckling, motverkar utanförskap och förbättrar systemen för integration av icke EU-medborgare. Inräknat svenska offentliga medel satsas 13 miljarder kronor.

Besök vår nya Projektbank – premiär januari 2010 på www.esf.se

Svenska ESF-rådet